

راز تفاوت انسان‌ها در بهره‌مندی از کمالات معنوی و نعمت‌های مادی چیست؟

درباره اختلافاتی که در بین مراتب وجودی و روحيات انسان‌ها وجود دارد در قرآن آمده است که انسان‌ها همه با هم مساوی نیستند و هم در کمالات تکوینی و هم در بهره‌مندی از نعم مادی با هم اختلاف دارند.

درباره اختلافاتی که در بین مراتب وجودی و روحيات انسان‌ها وجود دارد در قرآن آمده است که انسان‌ها همه با هم مساوی نیستند و هم در کمالات تکوینی و هم در بهره‌مندی از نعم مادی با هم اختلاف دارند.

به گزارش خبرنگار مهر، چگونگی و میزان تأثیر دین در هر جامعه‌ای از یکسو به تعریف و نقش دین در زندگی افراد و از سوی دیگر به شرایط اجتماعی-فرهنگی آن جامعه بستگی دارد. جوانان سرمایه‌های عظیم یک جامعه و آینده‌سازان نظام و افتخار آفرین مردم اند جامعه‌شناسان معتقدند جامعه‌ای سالم است که جوانانی سالم داشته باشد. یکی از راه‌های مهم تربیت سالم‌آشنایی جوانان با آموزه‌های دینی و بایدها و نبایدهاست. بایدها و نبایدهای دین به مثابه نسخه دکنتر است که انسان را از بیماری‌ها نجات می‌دهد و نتیجه آن ایجاد جامعه‌ای قانون‌مند متمدن و سالم است. از این رو بایسته است همه مردم به ویژه جوانان با دین بیشتر آشنا شوند زندگی بدون ایمان و دین رنج‌آور است.

به طور کلی جوانان ذهن خلاق و جستجوگری دارند و همواره به دنبال کشف حقیقت و حل مسائل و پاسخ‌گویی به شبهات خویش اند. جوان با ده‌ها سوال از جمله اینکه من کیستم و از کجا آمده‌ام و به کجا می‌روم رو به رو است که برای این سوال‌ها باید جواب قانع‌کننده‌ای ارائه داد. این شبهات به تعبیر آیت الله شهید مطهری گذرگاه خوبی هستند اما عدم پاسخ‌گویی به آنها یا در نظر نگرفتن روحیه جوانان در هنگام پاسخ‌گویی موجب تزلزل در باورهای دینی آنان می‌گردد و پایه‌های تربیت دینی را سست می‌گرداند. خدای متعال به نسل امروز عنایت فرموده و آن این است که قوای فکری و عقلانی جوانان امروز ما نسبت به نسل‌های پیش خیلی زودتر به کار می‌افتد، به طوری که علاقه‌مندند مسائل را به صورت ریشه‌ای و همراه با استدلال درک کنند و تنها به تبعیت از دیگران اکتفا نکنند و این نعمتی خدایی است که زودتر انسان‌ها را در معرض تکامل قرار می‌دهد.

خداوند در قرآن برای افعال خود اهدافی را بیان می‌کند به خصوص درباره خلقت انسان آیات متعددی وجود دارد که با آهنگ‌های مختلف، هدف خلقت انسان و چرایی کیفیت خلقت عالم به شکل موجود را بیان می‌کنند. خداوند خود توضیح می‌دهد که من چرا عالم را خلق کردم، چرا شما را خلق کردم، چرا عالم را به گونه‌ای خلق کردم که برای شما جاذبه داشته باشد، چرا شما را به گونه‌ای خلق کردم که در شما اختلافات طبیعی وجود داشته باشد و ... پاسخ همه این چراها در قرآن بیان شده و ما می‌توانیم همه این پاسخ‌ها را در پرتو همان برهان عقلی تبیین کنیم. البته لزومی ندارد ما بحث‌های عقلانی و فلسفی را این‌جا مطرح کنیم؛ بلکه از خود آیات قرآن کریم بهره می‌گیریم.

شاید یکی از کلی‌ترین آیاتی که درباره هدف آفرینش سخن گفته است آیه دوم از سوره ملک باشد: **الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا**. آنچه که به انسان نسبت داده می‌شود، حیات و مرگ و مرحله قبل و مرحله بعد از آن است **(وَكُنْتُمْ أََمْْوَئًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ)** این موت و حیات، مجموعاً هویت انسان را تشکیل می‌دهند و خداوند هدف از آن را امتحان بیان می‌فرماید. در آیات دیگری اشاره فرموده که اصلاً آن چه در عالم و به خصوص در روی زمین هست برای هدفی آفریده شده که در راستای هدف آفرینش شماست: **«إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِيَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا**؛ ما آن چه روی زمین هست را دارای جاذبه‌ای قرار دادیم تا مقدمه و زمینه آزمایش شما باشد». درباره اختلافاتی که در بین انسان‌ها وجود دارد نیز مشابه همین بیانات آمده است: **وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ**؛ انسان‌ها همه با هم مساوی نیستند و هم در کمالات تکوینی و هم در بهره‌مندی از نعم مادی با هم اختلاف دارند.

قرآن این اختلاف را وسیله آزمایش معرفی می‌کند. این یک دسته از آیات است که هدف آفرینش انسان بلکه آفرینش جهان را در ارتباط با آزمایش انسان می‌داند. در بعضی آیات دیگر هدف خلقت را رساندن رحمت می‌داند: **وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ * إِلَّا مَن رَّجِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ**؛ به حسب تفسیری که از آیه استظهار می‌شود که با دو روایت هم این تفسیر تأیید می‌شود، لذلک یعنی لاجل ذلک الرحمة؛ یعنی اصلاً شما را به خاطر همین رحمت آفرید. و بالاخره در آیه دیگری صریحاً مطلبی را می‌گوید که بیش از همه احتیاج به تفسیر و توضیح دارد و آن این است که می‌فرماید: **«وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ**؛ همه جنیان و انسیان را نیافریدم مگر برای این که مرا عبادت کنند». در این آیه هدف از خلقت همه جن و انس عبادت خدا معرفی شده است.